

Intervju za Radio Slobodna Evropa

Svilanović o izbjegličkoj krizi: Zapadni Balkan nije spreman

Zvezdan Živković

10.09.2015

Nedavno je list "Der Spiegel" napisao da bi već ove jeseni u Bosnu i Hercegovinu iz Srbije moglo da dođe najmanje 10.000 sirijskih izbjeglica. Za izbjeglice sa Bliskog istoka aktuelni put preko Grčke, [Bivše Jugoslavenske Republike] Makedonije i Srbije ka Mađarskoj postaje sve teži, tako da se sada BiH, Hrvatska i Slovenija pripremaju da nova ruta pređe preko njihove teritorije, piše ovaj njemački politički magazin.

Goran Svilanović, generalni sekretar Savjeta za regionalnu saradnju (Regional Cooperation Council - RCC), u intervjuu za RSE navodi da na aktuelnu izbjegličku krizu, koju opisuju najvećom od Drugog svjetskog rata, nijedna od zemalja Zapadnog Balkana u ovom trenutku nije spremna.

RSE: Može li Savjet za regionalnu saradnju, budući da svojim radom objedinjuje i zemlje Zapadnog Balkana, pomoći izbjeglicama koje razmišljaju da preko Bosne i Hercegovine i Hrvatske dođu do zemalja Zapadne Evrope?

Svilanović: Najiskrenije, ne znam ko određuje koja će ruta biti, već samo kao i vi pratim da se pominje kao mogućnost da, umesto ovoga što sada vidimo kroz Srbiju i Mađarsku do Austrije, neka naredna ruta vodi kroz Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Sloveniju i tako dalje. Ja ne znam da li takva odluka dolazi sama od sebe ili organi vlasti usmeravaju ove ljude. Savet za regionalnu saradnju nema taj kapacitet da može da pomogne zemljama koje se suočavaju sa ovim problemom. Kao što i sami vidite, to je toliko teška tema da se i Evropska unija podelila i ima ozbiljne razgovore i nadamo se da će 14. septembra imati neke dogovor oko toga šta i kako činiti.

Međutim, na osnovu onoga što sam naučio od ljudi u Ujedinjenim nacijama mogu reći sledeće: migracije su način opstanka ljudi, odnosno to je način prilagođavanja. Ljudi se kreću iz različitih razloga; rat, beda, ekonomska, ekološka, klimatska ili bilo kakva druga kriza. Da bi opstali – ljudi se kreću. To da neko može nešto poput migracije da spreči, otvoreno ću reći da u to ne verujem. Ovaj problem je nešto sa čime se ovaj deo Evrope nikada nije susreo. Broj ljudi koji je već pomeren je 4,5 miliona.

Dakle, ove brojke koje mi vidimo su ništa u odnosu na ono što može da se dogodi narednih meseci ili godina. Četiri i po miliona ljudi je pomeren iz svojih kuća i taj broj može da ide na sedam miliona ili više. Da li će oni da se upute Evropskoj uniji ili ne – ne znam. Dve godine unazad Svetski program za hranu i agencije Ujedinjenih nacija pokušavaju da zbrinu te ljude koji su sada otišli jedan korak, to znači da su najvećim brojem pobjegli u Tursku - od rata. Neke zemlje su to uočile i dale novac.

Cifre koje su meni poznate – Sjedinjene Američke Države dale su 1,1 milijardu dolara, Velika Britanija 440 miliona, a s druge strane Francuska 12 miliona. Hoću reći da su zemlje različito reagovale šta je prioritet. Neke su shvatile da te ljude treba podržati, pomoći, nahraniti i sačuvati. Očigledno je da to više nije dovoljno i da su ti ljudi krenuli dalje i to je upravo ono čemu prisustvujemo.

S jedne strane veliki politički problem nije rešen – rat nije zaustavljen, a sa druge strane ljudi su se sklonili u najbližu susednu zemlju. Ne ide čovek odmah u desetu zemlju po redu, već gleda da se skloni tu negde blizu u nadi da će se vratiti kući. Međutim, to sad već traje predugo. Oni su izgubili svaku nadu uključujući i svaku pomoć jer, očigledno, ukupna međunarodna pomoć i podrška nije bila dovoljna i oni su krenuli dalje. Kada su odlučili da krenu dalje, sada iznosim svoje mišljenje, nisam siguran koliko daleko mogu da odu.

Bez obzira šta se tim ljudima dalje pojavi na putu – policija, vojska ili zidovi – ne zaboravimo da su to ljudi koji sele. Naravno, s jedne strane to je i veliki kompliment Evropskoj uniji jer oni prepoznaju Uniju, pogovoto neke zemlje EU kao sopstveni izbor zato što ih vide kao mesto gde se najbolje živi. Upravo otuda naše podele 'Istok' – 'Zapad' – 'Sever' – 'Jug', odnosno gde se ljudi vide gde se dobro živi, a to nema veze samo sa ekonomijom nego sa ukupnim uređenjem, pravnim uređenjem ili nekom bezbednošću.

Naravno, te zemlje ne mogu sve da ih prime. Ali, ovaj dogovor koji očekujemo da će biti postignut unutar Evropske unije, vidim da oni razgovaraju o nekim brojkama '20.000 tebi, a 30.000 meni'. Dakle, ne vidim da razgovaraju u procentima, jer govorim o potpuno drugim ciframa kao što ste mogli da čujete. Plašim ih se ali, moram priznati, očekujem potpuno druge cifre jer to što se neko dogovorio sad za '50.000 ili 100.000 ljudi' ništa nije dogovorio ako se nije dogovorilo o procentima. To je moj utisak, ukoliko se nešto dramatično nabolje ne promeni. To konkretno znači – zaustaviti rat i obezbediti ljudima da dođu u svoje domove, a to nije na vidiku naredne godine ili dve.

RSE: Koliko je Balkan spreman za izbjegličku krizu?

Svilanović: Mislim da niko nije spreman. Vidi se ni da Evropska unija nije spremna, pa otkud onda očekivanje da je Balkan spreman. Šta da ljud rade? Ubrzano se prave kapaciteti. Vi se mogli da vidite u Srbiji, pošto se u jednom trenutku našla u toj ruti, da se ubrzano prave dodatni smeštajni kapaciteti pored puteva.

Ovo što se sada događa je takvog karaktera da je dovelo u pitanje sve što smo mi poznavali kao definiciju statusa izbeglice iz Konvencije o izbeglicama.

Reći ću otvoreno – ovo što se sada događa je takvog karaktera da je dovelo u pitanje sve što smo mi poznavali kao definiciju statusa izbeglice iz Konvencije o izbeglicama. Nisam siguran da li ovi ljudi spadaju u tu Konvenciju. Ali, doveden je u pitanje šengenski režim, zatim Dablinski dogovor, dakle sistemi koji su postojali ili naša ideja o tome šta znači granica, ko čuva granicu, da li su potrebna dokumenta? Odjednom ova pitanja 'više nemaju značenja'. I zato sam započeo

ovaj razgovor od te definicije Ujedinjenih nacija – to je način opstanka ljudi kao bioloških bića. Oni se kreću da bi izbegli nevolju.

RSE: Da li ih se sputava na tom njihovom putu, mislim na izbjeglice?

Svilanović: Zemlje Balkana samo mogu da urade ovo što smo videli u Srbiji. S jedne strane, Bosna i Hercegovina i Hrvatska su sve ovo videle, osetile i prebolele. Stoga bi trebale da probaju da budu od pomoći ovim ljudima onoliko koliko mogu, a ne mogu mnogo. To je zato što, i kada se razgovara o tim nekim raspodelama, nije u pitanju samo teritorija i veličina zemlje, ni ukupno ekonomsko bogatstvo, već treba videti i nivo zaposlenosti. Jedno je poslati ljude u zemlju koja ima visoku stopu zaposlenosti, pa će se naći posao za te ljude, a drugo je poslati ih u zemlju koja možda deluje bogato ali ima jako visoku stopu nezaposlenosti, te će onda doći do tenzija između onih koji traže posao i onih koji će ga tražiti sutra a druge su boje, vere ili drugim jezikom govore.

Dakle, ovo vidim kao jako ozbiljan fenomen u kojem naše zemlje samo mogu da se obrate za pomoć i podršku Evropskoj uniji. Mi smo svesni da ljudi ne dolaze da bi živeli ovde, oni se samo kreću dalje i na tom putu im treba pomoći. Nisam siguran kakva će da bude konačna odluka Evropske unije, šta će sve očekivati, uključujući to da značajniji broj ljudi ostane - bar neko vreme - na ovim teritorijama, a za to nijedna od ovih vlada u ovom trenutku nije spremna.

<http://www.slobodnaevropa.org/content/svilanovic-zapadni-balkan-nije-spreman/27237450.html>